

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-1-017 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 19-39/608-261
Karar Tarihi : 12.11.2019

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Arslan NARİN (ikinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ

B. RAPORTÖRLER: Hasan ADIYAMAN, Öykü SARIASLAN, Melisa AĞYÜZ,
Emine HARMANKAYA, Ömer Mert AKÇİL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Hicri Ercili Deniz Nakliyat Kimyevi Maddeler San. ve Tic. Ltd. Şti.
600 Evler Mahallesi, Balıkesir Asfaltı Sağ Taraf, No: 72
Bandırma/Balıkesir

(1) **E. DOSYA KONUSU:** **Hicri Ercili Deniz Nakliyat Kimyevi Maddeler San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin amonyak, sülfürik asit ve alüminyum sülfat ürünlerindeki pazar gücünü kullanarak rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 25.02.2019 tarih ve 1329 sayı ile giren gizlilik talepli başvuruda özetle;

- Hicri Ercili Deniz Nakliyat Kimyevi Maddeler San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (HİCRİ ERCİLİ) amonyak ve sülfürik asit ürünlerini ithal ettiği,
- HİCRİ ERCİLİ'nin Türkiye'deki üretici firmaları kendisine bağladığı; son on yılda yedi-sekiz tane küçük ölçekteki firmanın rekabet etme şansını ellerinden alarak batmalarına sebep olduğu,
- HİCRİ ERCİLİ'nin, amonyak ve sülfürik asit satışının sadece kendisine aitmiş gibi yeri geldiğinde tehdit ile mal satışı yaptığı ve yapmaya devam ettiği,
- Bu durumdan dolayı küçük ölçekte faaliyet gösteren firmaların piyasa dışına itilmeden Kurum tarafından önlem alınmasını talep ettikleri

hususları ifade edilmiştir.

(3) Söz konusu şikâyet genişletilerek 29.03.2019 tarih ve 2264 sayı ile Kuruma tekrar başvuru yapılmış olup, yapılan başvuruda özetle;

- Şikâyetçi teşebbüsün üretici firmalardan sülfürik asit, kostik, hidroklorik asit ve amonyak alıp yeniden satıcı olarak kendi araçlarıyla dağıtım yaptığı,
- HİCRİ ERCİLİ'nin son yıllarda üretici firmalar olan BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. (BAGFAŞ) ve ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünü (ETİ MADEN) kendine bağlayarak sülfürik asit piyasasında tekel oluşturup şikâyetçi firmaya mal vermelerini engellediği, aynı durumun amonyak ve alüminyum sülfat ürünleri için de geçerli olduğu,
- Söz konusu ürünlerin fiyatlarını kendileri belirledikleri için şikâyetçi firmanın ihalelere dahi giremediği,

- Şikâyetçi firmanın (.....) sülfürik asit alıp satmaya çalıştığı fakat fiyatlar yüksek olduğu için alamadıkları,
- Şikâyetçi firma HİCRİ ERCİLİ'nin (.....),
- Sülfürik asit piyasasının HİCRİ ERCİLİ'ye ait olduğu, fiyatları kendisinin belirleyip satışını sadece kendisinin yaptığı,
- HİCRİ ERCİLİ'nin üretici firmalara karşı tehditkar davranışlarda bulunup, fiyatları yukarı çekip yeniden satıcı konumunda olan firmalara sülfürik asit ve amonyak sattırmadığı,
- HİCRİ ERCİLİ'nin ayrıca kendi petrol bayilerine sattığı mazota fatura kesmeyip gemilerden ucuza mazot aldığı; mazot maliyetini diğer bir deyişle nakliye maliyetini bedavaya getirerek, (.....) ancak HİCRİ ERCİLİ'nin (.....) sülfürik asiti (.....) ABD Dolarına sattığı ve şikâyetçi teşebbüse sattırmadığı

hususları ifade edilmiştir.

- (4) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 25.02.2019 tarih ve 1329 sayı ve 29.03.2019 tarih ve 2264 sayı ile intikal eden başvurular üzerine hazırlanan 10.04.2019 tarih ve 2019-01-017/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu 18.04.2019 tarihli Rekabet Kurulu (Kurul) toplantısında görüşülmüş ve 19-16/224-M sayı ile dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (5) İlgili karar uyarınca düzenlenen 16.07.2019 tarih ve 2019-1-017/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (6) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; HİCRİ ERCİLİ'nin;
- Amonyak tedariki pazarında hâkim durumda olmadığı, bu nedenle anılan teşebbüs hakkında 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği iddialarına yönelik olarak aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı,
 - Sülfürik asit ve alüminyum sülfat tedariki pazarında pazar gücü bulunmakla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir kötüye kullanma eylemine rastlanmadığından, başvuru konusu iddialara ilişkin olarak söz konusu teşebbüs hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı

sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (7) Önaraştırma çerçevesinde, 18.06.2019 tarihinde HİCRİ ERCİLİ'de yerinde inceleme yapılmıştır. Ayrıca 21.06.2019 tarih ve 7282 sayılı yazı ile Koruma Klor Alkali Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KORUMA KLOR), Sulfert Kimya Sanayi Ticaret A.Ş. (SULFERT), Gübre Fabrikaları Türk A.Ş. (GÜBRETAŞ), Gemlik Gübre Sanayii A.Ş. (GEMLİK GÜBRE), Petkim Petrokimya Holding A.Ş. (PETKİM), May Asit Kimyevi Maddeler Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. (MAY ASİT), Koray Kimya Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (KORAY KİMYA), Toros Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TOROS TARIM), BAGFAŞ, ETİ MADEN, Likit Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. (LİKİT KİMYA), Ege Gübre Sanayi A.Ş. (EGE GÜBRE), Seralgaz Sınai ve Tıbbi Gazlar İnşaat Malzemeleri Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. (SERALGAZ), Amon Kimya ve Makine Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (AMON KİMYA), Ak-Kim Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. (AKKİM), HİCRİ ERCİLİ, Oknal Sınai Tıbbi Gazlar Gıda Petrol Taşımacılık Madencilik İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (OKNAL) ve İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.'den (İGSAŞ); 05.07.2019 tarih ve 7879 sayılı yazı ile de Eti Bakır İşletmeleri Genel Müdürlüğünden (ETİ BAKIR) bilgi talebinde bulunulmuş olup gelen cevabi yazılar Kurum kayıtlarına girmiştir.

I.1. Hakkında Öneraştırma Yürütülen Teşebbüs: Hicri Ercili Deniz Nakliyat Kimyevi Maddeler San. ve Tic. Ltd. Şti. (HİCRİ ERCİLİ)

- (8) HİCRİ ERCİLİ 1970'li yıllarda oto yedek parça ticareti ve kimyasal madde taşımacılığı faaliyetlerine yönelik olarak kurulmuştur. 2000'li yıllarda başta sülfürik asit olmak üzere kimyasal maddeleri ithal etmeye başlamıştır. Kara tankerleri, ulusal ve uluslararası kimyasal deniz tankerleri taşımacılığı faaliyetlerini yürütmektedir. Türkiye'de merkezi Bandırma olmak üzere Mersin, İzmit, Çorlu'da 4 noktada toplam 200.000 ton kimyevi madde stoklama, gümrükleme kapasitesine sahip olan HİCRİ ERCİLİ, yine kendine ait ADR belgesi¹ araç ve SRC sertifikalı şoförleri ile kimyasal madde taşıma kapasitesine sahip araçlarla Türkiye ve yurt dışındaki müşterilere ürün ve hizmet sunmaktadır. HİCRİ ERCİLİ 2015 yılında Okan Tersane San. ve Tic. A.Ş.'yi satın almıştır.
- (9) HİCRİ ERCİLİ Bandırma ve İzmit'te Kurulu tesislerinde (.....) ton/yıl alüminyum sülfat üretim kapasitesine sahiptir. 2011 yılında sıvı alüminyum sülfat ürünü ticaretine başlamıştır. Ürettiği alüminyum sülfat ürününü hem yurt içinde pazarlayabilmekte hem de yurt dışına ihraç edebilmektedir.
- (10) HİCRİ ERCİLİ'ye bağlı bulunan firmalar şöyledir: Hicri Ercili Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş., Hicri Ercili Denizcilik A.Ş., Ercili Gıda Soğ. Hava Kim. Mad. ve Pet. Ürün. Nak. İnş. Taah. San. Ltd. Şti., Kimya Market San. Tic. Ltd. Şti., Hicri Ercili Kimyevi Madde ve Petr. Ür. Nak. Otom. San. Tic. Ltd. Şti.
- (11) HİCRİ ERCİLİ, demirsiz metal tedarikçisi olan Aurubis AG (Aurubis) unvanlı şirketin Türkiye'deki tek distribütörüdür. Hem Aurubis'ten hem de Türkiye'deki diğer üreticilerinden aldığı, sülfürik asidi kendi üretiminde kullanmakla birlikte yeniden satışını da yapmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Öneraştırma Konusu Kimyasal Ürünlere İlişkin Bilgi

I.2.1.1. Alüminyum Sülfat

- (12) Alüminyum sülfat esas olarak içme suyu arıtma tesisleri, atık su arıtma tesisleri, inşaat endüstrisi, kâğıt endüstrisi, şeker endüstrisi, deri mamulleri, tekstil endüstrisi ve piliç/tavuk yetiştiriciliği alanlarında kullanılmaktadır.
- (13) Alüminyum sülfat ürününün satışının büyük bir kısmı su arıtma sektöründe (%65 kullanım oranı) faaliyet gösteren teşebbüslere/belediyelere gerçekleştirilmekte ve su arıtmada topaklayıcı ve çöktürücü (koagülant, flokülant) olarak kullanılmaktadır. Alüminyum sülfat inşaat sektöründe (%31 kullanım oranı) beton katkısı üretiminde, kâğıt sektöründe (%3 kullanım oranı) ise eski sistem ile üretim yapıp modern katkı maddelerini kullanmayan firmalarca kâğıt üretimi gerçekleştirilirken kullanılmaktadır.
- (14) Alüminyum sülfat ürününe alternatif olarak demir (III) klorür, polialüminyum klorür (PAK), demir sülfat ve organik koagülantlar kullanılabilir. İleri teknolojiye sahip arıtma tesislerinde (yakın tarihte inşa edilmiş arıtma tesislerinin büyük bir kısmında) alüminyum sülfat, demir (III) klorür veya PAK ürünleri birbirlerine alternatif olarak kullanılabilir. Alüminyum sülfat ürününün temel girdisi ise alüminyum hidroksit ve sülfürik asittir.

¹ Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması'na (ADR) uygun araçlara verilen belge

I.2.1.2. Sülfürik Asit

- (15) Sülfürik asit renksiz ve yağimsı bir sıvıdır. Suda çözünebilir olup kimya sanayinde en çok kullanılan ürünlerden biridir. "Akü asidi", "zac yağı" ve "zac asidi" isimleriyle de bilinmektedir. Doğada saf olarak bulunmayıp sanayi alanında değme yöntemi ile ya da kurşun odalarda üretilmektedir. Kükürt dioksit farklı katalizörlerle oksijenle yükseltgenerek² kükürt trioksit dōnüşürölmekte ve kükürt dioksit suyla tepkimeye sokularak sülfürik asit elde edilmektedir. Sülfürik asit, gübre, patlayıcı madde, pigment, ilaçlama, boyar madde, petrol arıtım, inorganik tuz, bazı pillerin yapımı ve metalürji alanlarında kullanılmakta olup elektriği iletme özelliği bulunmaktadır.
- (16) Sülfürik asit üretim bakımından iki şekilde elde edilebilmektedir. Bunlar, (i) kükürdün yakılmasıyla elde edilen SO₂ gazının sülfürik aside dōnüşürölmesi (istemli olarak) ve (ii) bakır, çinko, nikel vb. madenlerin üretimi sırasında çıkan SO₂ baca gazının çevre düzenlemeleri nedeniyle sülfürik aside dōnüşürölmesidir (istemli olarak). Kükürt yöntemine benzer şekilde pirit adlı maden filizinden de istemli olarak sülfürik asit üretilmekte olup, maliyet bakımından kükürt yöntemine benzemektedir. Başka bir ifadeyle istemli olarak sülfürik asit elde edilmesi maliyetlidir. Oysa istemsiz olarak elde edilen sülfürik asidin maliyetini sadece işletme giderleri oluşturmaktadır. Bu nedenle yan ürün olarak ve istemsiz şekilde üretilen sülfürik asit, maliyet bakımından daha ucuza üretilmekte ve kükürttten yapılan sülfürik asit fiyatının daha altında satışa sunulabilmektedir.
- (17) İstemli üretim genellikle madencilik sektöründe görölmekte iken istemli üretimlerin ise çoğunlukla gübre fabrikalarının entegre tesisleri içinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu noktada ortaya çıkan sülfürik asidin istemli veya istemsiz üretimi ayrımı ekonomik bakımdan piyasalarda belli farklılaşmalara neden olmaktadır .
- (18) Sülfürik asit homojen bir ürün olup farklı sektörlerde yaygın kullanımı olan bir kimyasal üründür. Gübre üretiminde, petrol rafinasyonunda, atık su arıtmasında, kimyasal sentezlerde, elektrik santrallerinde, demir çelik ve tekstil sanayinde kullanılmaktadır. Sülfürik asite ikame olarak kullanılabilen ürünler sektörleri göre farklılık gösterebilmektedir. Örneđin atık giderme ünitesinde çok nadiren sülfürik aside ikame olarak hidrolik asit kullanılabilir. Ancak teşebbüsler maliyet avantajı nedeniyle genellikle sülfürik asidi kullanmayı tercih etmektedir.
- (19) Gübre üretiminin önemli bir girdisi olan sülfürik asidi Türkiye'de gübre üreticisi firmalar üretilip kendi tüketimlerinde kullanmakta, üretim fazlasının satışını yapmaktadır. Bu firmalardan bazıları BAGFAŞ, ETİ BAKIR ve TOROS TARIM'dır. HİCRİ ERCİLİ, MAY ASİT, LİKİT KİMYA gibi firmalar ise yeniden satıcı olarak pazarda faaliyet göstermektedir.

I.2.1.3. Amonyak

- (20) Azot ve hidrojenden oluşan bir bileşik olan amonyak, renksiz, keskin kokulu, zehirli ve aşındırıcı özelliği olup oda sıcaklığında gaz halinde bulunmaktadır. Kolayca ayrıştırılabildiği için hidrojen elde edilmesinde kullanılabilen amonyağın suda çözünürlüğü de oldukça kolaydır.
- (21) Amonyak; gübre, ilaç, boya, parfüm gibi maddelerin sentezlenmesinde ayrıca, temizlik malzemeleri yapımında, patlayıcı madde yapımında, plastik üretiminde ve petro kimya sanayisinde kullanılmaktadır. Sanayide genellikle azotlu gübreler ve nitrik asidin

² Yükseltgenme (Oksidasyon), elektronların bir atom ya da molekülden ayrılmasını sağlayan tepkimeye verilen isimdir.

üretmesinde kullanılmaktadır. Kullanım alanları çeşitli olmakla birlikte amonyağın ürününün büyük bir kısmının gübre üretiminde kullanıldığı bilinmektedir

- (22) Amonyak gazı normal ısıda basınç uygulandığı zaman sıvılaşır; sıvı amonyak suya benzeyen renksiz bir sıvıdır. Uygulanan basınç azaltıldığında çevreden ısı alarak yeniden buharlaşmaktadır. Bu özelliğinden dolayı buzdolaplarında ve soğutucularda kullanılmaktadır.
- (23) Amonyagın üretiminin temel maliyet kalemlerini; doğalgaz, elektrik tüketimi, işçilik giderleri ve yardımcı kimyevi maddelerin (sodyum hidroksit, sülfürik asit, sodyum hipoklorit vb.) maliyetleri oluşturmaktadır. Teşebbüslerden gelen cevabi yazılarda amonyağın yerine kullanılabilir herhangi bir ürünün mevcut olmadığı ifade edilmiştir.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı ve Coğrafi Pazar

- (24) Başvuruya konu iddialar HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit, amonyak ve alüminyum sülfat tedarikine ilişkindir. Söz konusu ürünlerin her birinin kendine has kimyasal formülasyonlarının ve kullanım alanlarının bulunması nedeniyle ayrı pazarlar olarak ele alınması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu doğrultuda ilgili ürün pazarları "alüminyum sülfat ticareti", "sülfürik asit ticareti" ve "amonyak ticareti" olarak belirlenmiştir. İlgili coğrafi pazar ise "Türkiye" olarak tanımlanmıştır.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bilgiler

- (25) Öneraştırma kapsamında sülfürik asit, alüminyum sülfat ve amonyak ticareti pazarlarında faaliyet gösteren HİCRİ ERCİLİ'de yapılan yerinde incelemede aşağıda sunulan bulgu elde edilmiştir.

Bulgu-1: HİCRİ ERCİLİ (.....) tarafından (.....) ve (.....) adreslerine gönderilen ve (.....) adreslerine iletilen 26.12.2017 tarih ve "FW: (.....)." konulu e-postada;

(.....TİCARİ SIR.....)

ifadesi yer almaktadır.

I.3.2. Teşebbüslerden Gelen Bilgiler Çerçevesinde Elde Edilen Bilgiler

- (26) Dosya kapsamında öneraştırma tarafı teşebbüsten ve sektörde faaliyet gösteren diğer üretici/yeniden satıcı teşebbüslerden sülfürik asit, amonyak ve alüminyum sülfat ürünlerine yönelik talep edilen bilgilere istinaden gelen cevabi yazılardan yola çıkılarak ulaşılan tespitlere ürün bazında aşağıda yer verilmiştir:
- (27) **Alüminyum Sülfat:** Türkiye'de AKKİM, HİCRİ ERCİLİ, MAY ASİT ve SULFERT KİMYA tarafından alüminyum sülfat üretimi gerçekleştirilmekte olup aynı zamanda yurt dışından da ithal edilebilmektedir. Girdi olarak kullanılan sülfürik asidin büyük bir çoğunluğu ise yurt dışından ithal edilmektedir.

Tablo 1: Türkiye Alüminyum Sülfat İthalatının Toplam Satış İçerisindeki payı

Yıl	Türkiye Toplam Satış Miktarı (Kg)	Türkiye Toplam Tüketim Miktarı (Kg)	Türkiye Toplam İthalat Miktarı (Kg)	İthalatın Toplam Satış Miktarı İçerisindeki Payı (%)
2017	(.....)	(.....)	~ (.....)	~ (.....)
2018	(.....)	(.....)	~ (.....)	~ (.....)
2019	(.....)	(.....)	~ (.....)	~ (.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgi ve belgeler

- (28) Dosya içeriği verilerden; Türkiye’de alüminyum sülfat üretiminin, tüketimi büyük çoğunlukla karşıladığı ve sınırlı bir miktar ithalat yapıldığı anlaşılmaktadır.
- (29) Alüminyum sülfat ürünü Türkiye’de üreticiler dışında yeniden satıcılar tarafından da ticareti yapılan bir ürün olup, çok sayıda yeniden satıcı niteliğinde teşebbüs bulunmaktadır. Üretici niteliğinde olan teşebbüslerin tahmini pazar paylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2: Alüminyum Sülfat Üreticisi Teşebbüslerin Tahmini Pazar Payları (%)

Yıl	2017		2018		2019	
	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından
HİCRİ ERCİLİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKKİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAY ASİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SULFERT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgi ve belgeler

- (30) **Sülfürik Asit:** Sülfürik aside ilişkin ithalat koşullarına bakıldığında, Türkiye bakımından sülfürik asit ürününün herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın dış ticarete konu olabilen bir ürün olduğu anlaşılmaktadır.
- (31) Sülfürik asidin Türkiye'ye ithal edilmesi için, 2019/4 sayılı Sağlık Bakanlığının Özel İznine Tabi Maddelerin İthalat Denetimi Tebliği uyarınca Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'na müracaat edilerek kontrol belgesi alınması gerekmektedir. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı'nca Kontrole Tabi Kimyasal Maddeler Hakkında Yönetmelik uyarınca bu ürüne ilişkin ruhsatname de düzenlenebilmektedir. Söz konusu ürün, Türkiye'ye dökme (sıvı) olarak getirilmesi halinde ise kimyagerlik tahliline tabi tutulmaktadır. Ayrıca, sülfürik asidin vadeli ithalatı Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan (KKDF) muaftır. AB ülkelerinden sülfürik asit ithalatında herhangi bir gümrük vergisi uygulanmamakta, diğer ülkelerden gerçekleştirilen sülfürik asit ürününün ithalatında ise %3 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı tarafından ilaç hammaddesi olarak kullanılacağı onaylanan ürünlerde de gümrük vergisi uygulanmamaktadır.
- (32) Ürünü son kullanıcı olarak tüketen firmalar, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Prekürsör Birimine tüketim miktarlarını, ilgili miktarları ne amaçla tükettiklerini ve ilgili alımlara ait satıcı, miktar ve fatura bilgilerini aylık olarak bildirmekle yükümlüdürler. Ürünün yerel olarak satışını gerçekleştiren firmalar, aylık satış tonajları için sattıkları firmalardan son kullanıcı beyannamesi istemekte ve bu beyanname ile birlikte ürün satış veya üretim amaçlı aldıklarını bildirmektedirler.
- (33) Ayrıca, sülfürik asit tehlikeli hammadde grubuna dâhil olduğu için Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR) hükümlerine uygun bir şekilde taşınıp elleçlenmesi gerekmektedir. Sülfürik asidin nakliyesi deniz/kara yolu ile özel paslanmaz tankerlerde gerçekleştirilmekte olup, çevre zararı

riski nedeniyle ürünün nakliyesi ve depolaması için özel paslanmaz tanklara ihtiyaç duyulduğundan, ürünün hem nakliyesi hem de depolaması pahalıdır.

- (34) Mevzuatta belirtilen gerekliliklerin tamamlanması, yetkili kuruluşlardan izinlerin alınması, liman ve boşaltım kısıtlarının sağlanması halinde sülfürik asit ithalatının gerçekleştirilmesi teorik olarak mümkündür.
- (35) Türkiye’de sülfürik asit satın almak isteyen firmalar Türkiye’deki istemli üretici olan gübre tesislerinden ve istemsiz üretici³ olan maden tesislerinden tedarik edebileceği gibi yurt dışı pazarlardan da ürün tedarik edebilmektedir.

Tablo 3: Sülfürik Asit Tedarik Eden Teşebbüslerin Tahmini Pazar Payları (%)⁴

Yıl	2017		2018		2019	
	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından
HİCRİ ERCİLİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ETİ BAKIR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAY ASİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BAGFAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOROS TARIM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LİKİT KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KORUMA KLOR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KORAY KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KARTEPE KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GÜBRET AŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
PETKİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKKİM ⁵	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	~100,00	100,00	~100,00	~100,00	100,00	100,00

Kaynak: Dosya içeriği bilgi ve belgeler

- (36) **Amonyak:** Amonyak tehlikeli madde sınıfındaki ürünlerden olup depolama ve taşıması özel izinlere bağlıdır. Depolama ve taşıma için özel araçlar ve ekipmanlar ile nitelikli insan kaynağına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu koşulların yerine getirilmesi durumunda yeniden satış için pazara girişte herhangi bir engel söz konusu olmamaktadır.
- (37) Amonyakın Avrupa Birliği ülkelerinden ithalatında herhangi bir gümrük vergisi yoktur ve herhangi bir lisans uygulaması söz konusu değildir. GEMLİK GÜBRE, İGSAŞ hem üretici hem ithalatçı firmalar olup, HİCRİ ERCİLİ, AKKİM gibi teşebbüsler amonyağı ithal edip yeniden satış yapmakta, ayrıca BAGFAŞ, GÜBRET AŞ, EGE GÜBRE ve PETKİM gibi teşebbüsler de kendi tüketimlerinde kullanmak üzere amonyağı ithal etmektedir.

³ Bakır, çinko, nikel vb. madenlerin üretimi sırasında çıkan SO₂ baca gazının çevre düzenlemeleri nedeniyle sülfürik aside dönüştürülmesi yoluyla üretim kastedilmektedir.

⁴ Piyasadaki tüm yeniden satıcılar dâhil edilememiş, ancak dâhil edilemeyen teşebbüslerin satışlarının hesaplamalara etkisinin küçük olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca büyük üreticilerden olan ETİ MADEN üretiminin tamamını kendi tüketiminde kullandığı ve dışarıya satışı olmadığından tabloya eklenmemiştir.

⁵ AKKİM'in sonradan devraldığı AKFERAL'in satış rakamlarıdır. Dosya açısından bütünlüğü bozmamak adına AKKİM olarak verilmiştir.

Tablo 4: Amonyak Tedarik Eden Teşebbüslerin Tahmini Pazar Payları (%)⁶

Yıl	2017		2018		2019	
	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından	Satış Miktarı Bakımından	Satış Tutarı Bakımından
GEMLİK GÜBRE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
İGSAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HİCRİ ERCİLİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AMONGAZ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKKİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
OKNAL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KORAY KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAY ASİT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SERAL GAZ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOROS TARIM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	~100,00	~100,00	~100,00	~100,00	~100,00	100,00

Kaynak: Dosya içeriği bilgi ve belgeler

I.3.3. Yapılan Telefon Görüşmeleri

- (38) 08.07.2019 tarihinde sülfürik asit tedarikine ilişkin sektörde faaliyet gösteren bazı teşebbüslerle yapılan telefon görüşmelerine aşağıda yer verilmiştir.
- (39) (.....) yetkilisi; sülfürik asidi ithalatçı firma olan HİCRİ ERCİLİ'den ve yerli üretici olan BAGFAŞ'tan aldıklarını, aldıkları sülfürik asidi girdi olarak kendi üretimlerinde kullandıklarını ve aynı zamanda yeniden satışını gerçekleştirdiklerini, BAGFAŞ'ın ürününün daha kaliteli ve pahalı olduğunu, HİCRİ ERCİLİ'den aldıkları ürünü arıtma işiyle faaliyet gösteren teşebbüslere sattıklarını, ürünü tedarik etmede ve müşteri bulmada herhangi bir sorun ile karşılaşmadıklarını dile getirmiştir.
- (40) (.....) yetkilisi, sülfürik asidi HİCRİ ERCİLİ, LİKİT KİMYA, KARTEPE KİMYA'dan tedarik ettiklerini, fiyatların genelde birbirine yakın olduğunu, BAGFAŞ'ın kendilerine ürün satmadığını, aldıkları sülfürik asidi kendi üretimlerinde kullandıklarını ve bu süreçte sülfürik asidin yapısının değiştiğini, şirketin yapısı değişen sülfürik asidi "çürük asit" olarak piyasada sattıklarını ve kendi şirketleri içinde sülfürik asidin çok küçük bir paya sahip olduğunu belirtmiştir.
- (41) (.....) yetkilisi; sülfürik asidi yurt içinde yerli firmalar olan MAY ASİT, ETİ BAKIR'dan ve yurt dışında Bulgaristan'dan aldıklarını, tedarik edilen sülfürik asidin büyük çoğunluğunu kendi üretimlerinde girdi olarak kullandıklarını, artan kısmını piyasaya sattıklarını, BAGFAŞ'tan ürün almadıklarını BAGFAŞ'ın genelde Kuzey Afrika'ya satış yaptığını ifade etmiş; piyasada ürün ya da müşteri bulma konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmiştir.
- (42) (.....) yetkilisi; sülfürik asit tedarikinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını, ürün tedarikini ETİ BAKIR'dan ve İtalya'da yabancı bir firmadan gerçekleştirdiklerini, ihracat

⁶ Piyasadaki tüm yeniden satıcılar dahil edilememiştir ancak dahil edilemeyen teşebbüslerin satışların hesaplamalara etkisinin küçük olacağı değerlendirilmektedir.

faaliyetleri olmadığını, asıl tesislerinin Tekirdağ terminalinde olduğunu, Adana ve İzmit civarında da terminallerde faaliyetleri olduğunu, terminallerdeki tanklarda ürünlerin depolandığı ve buralardan dağıtıma çıktığını, ürünün arzında ve müşteri bulma konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını, HİCRİ ERCİLİ'nin daha uyguna ürün temin ettiğini bildiklerini fakat bu durumun kendi ticaretlerinin önünde bir engel olmadığını ifade etmiştir.

I.3.4. Değerlendirme

(43) 4054 sayılı Kanun'un "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesinde bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, sınırlayıcı olmamak üzere kötüye kullanım halleri sayılmıştır:

- a) *Ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,*
- b) *Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayırimcılık yapılması,*
- c) *Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,*
- d) *Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticarî avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,*
- e) *Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması.*

(44) Bu çerçevede, yukarıda yer verilen HİCRİ ERCİLİ'ye yönelik başvuru konusu iddialar 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilecektir. Bir eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal olarak kabul edilebilmesi için, eylemi gerçekleştiren teşebbüsün hâkim durumda bulunması ve eyleminin kötüye kullanma niteliği taşıması gerekmekte olup her ikisinin de birlikte varlığı aranmaktadır. Bu doğrultuda, HİCRİ ERCİLİ'nin ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığının tespit edilmesi, ardından eyleminin kötüye kullanma niteliğinin taşıyıp taşımadığının incelenmesi gerekmektedir. Dosya konusu inceleme amonyak, sülfürik asit ve alüminyum sülfat olmak üzere üç farklı ürün bakımından yapıldığından, HİCRİ ERCİLİ'nin pazardaki konumu da her bir ürün için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

I.3.4.1. Amonyak Ürünü Bakımından Değerlendirme

(45) HİCRİ ERCİLİ amonyak tedariki pazarında yeniden satıcı olarak faaliyette bulunmakta ve iç pazara arz ettiği amonyağı yerli üretici olan (.....)'den almaktadır. Dosya içeriğinden. HİCRİ ERCİLİ'nin amonyak pazarında 2017, 2018 ve 2019 yıllarındaki miktar bazlı yaklaşık pazar payının sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu paylar ile amonyak tedariki pazarında 2017 yılında üçüncü, sonraki yıllarda ikinci sırada olan HİCRİ ERCİLİ'den önce ilk sırada bulunan GEMLİK GÜBRE'nin pazar payları 2017, 2018 ve 2019 yılları için sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'dir. 2017 yılında ikinci olup sonraki yıllarda yerini HİCRİ ERCİLİ'ye bırakan

İGSAŞ'ın pazar payları 2017, 2018 ve 2019 yılları için sırasıyla %(.....) %(.....) ve %(.....)'dir. Pazarda faaliyet gösteren diğer oyuncuların pazar payları ise AMONGAZ hariç %(.....) altındadır. Söz konusu pazar paylarından HİCRİ ERCİLİ'nin pazarda hâkim durumda olmadığı, HİCRİ ERCİLİ'den daha fazla pazar gücüne sahip teşebbüsün bulunduğu söylenebilecektir.

- (46) Amonyak tehlikeli madde statüsünde olan ve bu nedenle ADR yönetmeliği kapsamında ithalatı ve yurt içi ticaretinde belli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlı olan bir kimyasal maddedir. Bu özellikleri dışında homojen bir ürün olması nedeniyle firmalar arasındaki rekabet nakliye, depolama gibi maliyet avantajlarına bağlı olarak fiyat üzerinden gerçekleşmektedir. Yurt içinde üretici ve yeniden satıcı bir çok firma mevcut olup, amonyak AB'den ithal edildiğinde gümrük vergisi uygulanmamaktadır.
- (47) Pazara herhangi bir giriş engeli olmaması, mevzuatsal gerekliliklerini yerine getiren herkesin amonyak tedariki yapabildiği anlaşıldığından ve pazarda görece yüksek pazar payına sahip firmanın varlığı nedeniyle HİCRİ ERCİLİ'nin amonyak tedariki pazarında hakim durumda olmadığı kanaatine varılmıştır.
- (48) Bu çerçevede, HİCRİ ERCİLİ'nin amonyak tedariki pazarında hâkim durumda olmadığı değerlendirildiğinden, HİCRİ ERCİLİ'nin bu pazarda rakiplerini dışlayarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği ileri sürülememektedir.

1.3.4.2. Sülfürik Asit Ürünü Bakımından Değerlendirme

- (49) Dosya içeriğinden HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit tedariki pazarında 2017 yılında miktar bazında pazar payı %(.....), 2018 yılında %(.....) ve 2019 yılında %(.....) olduğu anlaşılmıştır. HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit pazarında 2017, 2018 ve 2019 yıllarındaki satış değeri bazlı yaklaşık pazar payı sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'dir. Söz konusu yüksek paylar ile HİCRİ ERCİLİ'nin pazarda ilk sırada yer aldığı anlaşılmaktadır. Pazardaki ikinci oyuncu ise üretici konumunda olan ETİ BAKIR'ın miktar bazlı pazar payları 2017, 2018 ve 2019 yılları için sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'dir. ETİ BAKIR'ın 2019 yılında özellikle miktar bazındaki pazar payında HİCRİ ERCİLİ'nin önüne geçtiği anlaşılmaktadır. Söz konusu iki firmayı takip eden diğer teşebbüslerden MAY ASİT'in miktar ve tutar bazında 2017-2019 yıllarında yaklaşık %(.....) arasında, BAGFAŞ'ın ise %(.....) arasında değişen oranlarda pazar payları bulunmaktadır. Geriye kalan diğer oyuncuların pazar payları ise %(.....) altındadır. Pazardaki satış tutarı bazlı pazar paylarına bakıldığında HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit tedariki pazarında lider konumda olduğu görülmektedir. Ancak satış miktarı bakımından ele alındığında üretici konumunda olan ETİ BAKIR'ın 2019 yılında HİCRİ ERCİLİ'nin önüne geçtiği, dolayısıyla HİCRİ ERCİLİ üzerinde rekabet baskısı oluşturabildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan teşebbüslerin pazardaki payları bakımından sıralamalarının hâkim durum tespiti bakımından yeterli olmayacağından hareketle, pazara giriş engelleri, ithalat-ihracat koşulları, alıcıların pazarlık gücü gibi konuların irdelenmesi gerekmektedir.
- (50) Sülfürik asitin yurt içindeki üretimine bakıldığında yerli firmalar tarafından gerçekleştirilen üretimin tüketimi hemen hemen karşıladığı tespit edilmiştir. Türkiye'de sülfürik asit üreten firmaların çoğunluğunun gübre üreticileri olduğu ve sülfürik asidi nihai ürünlerine girdi olarak kullanmak üzere ürettikleri; kullanım fazlasının ise satışını gerçekleştirdikleri görülmektedir. Sülfürik asit tedarik eden firmalar ise uzun süreli sözleşmelere dayanarak değil, uygun fiyatı araştırarak spot alımlar gerçekleştirmektedir.
- (51) Yukarıda yer verildiği üzere sülfürik asit istemli ve istemsiz olarak üretilebilmektedir. İstemli olarak Türkiye'de üretilen sülfürik asiti gübre üretici firmalar kendi tüketimleri için üreterek fazlasının satışını gerçekleştirmektedir. İstemsiz üreticiler ise çoğunlukla

maden işletmeleridir ve yan ürün olarak çıkan sülfürik asiti uygun fiyatlara elden çıkarmaya çalışmaktadırlar. Türkiye'ye sülfürik asit tedarikini HİCRİ ERCİLİ aracılığıyla gerçekleştiren Bulgaristan firması Aurubis de bakır madeni işletmecisi olup, bakır üretimi sırasında çıkan sülfürik asidi depolama maliyetleri nedeniyle⁷ en kısa sürede en yakın pazarlara ihraç etmeye çalışmaktadır. HİCRİ ERCİLİ ile Aurubis arasında 2015 yılında imzalanan ve 2020 yılına kadar devam edecek olan münhasırlık kayıtlı bir distribütörlük anlaşması bulunmaktadır. Söz konusu sözleşme uyarınca HİCRİ ERCİLİ 2020'ye kadar Aurubis'un Türkiye'de sülfürik asit pazarında tek yetkili satıcısıdır. Buna mukabil, yeniden satıcı olmayan ve yeterli liman ve taşıma kapasitesine sahip son kullanıcılar doğrudan Aurubis'dan sülfürik asit tedarik edebilmektedir.

- (52) Kurulun 19.03.2013 tarih ve 13-15/224-109 sayılı kararında; *"...sülfürik asit piyasasında herhangi bir firmanın hakim konuma gelme olasılığının bulunmadığı, yurt dışı piyasaların da etkisiyle piyasanın global niteliğinin ve rekabetçi yapısının belirgin olduğu"* ifadelerine yer verilmektedir. Bu açıklamalar bir arada değerlendirildiğinde, yeniden satıcı konumunda olan HİCRİ ERCİLİ'nin mevcut durumda sülfürik asit tedariki pazarında lider konumda olabileceği bununla birlikte, ithalat koşullarının yıllar içerisinde değişmesiyle söz konusu payın başka teşebbüslere de kayabileceği değerlendirilmektedir.
- (53) Nitekim pazarda ikinci sırada bulunan ETİ BAKIR 2019 yılında HİCRİ ERCİLİ'nin önüne geçmiştir. Üçüncü sırada yer alan MAY ASİT firması da KCM unvanlı ve yine Bulgar menşeli bir firmadan sülfürik asit tedarik etmekte ve kendi kullanımı haricindeki sülfürik asidi yurt içi pazara arz etmektedir. Buna ek olarak düşük ölçekte de olsa LİKİT KİMYA'nın İtalyan menşeli Nuova Slomine S.P.A unvanlı firmadan, ETİ MADEN'in AB ETIPRODUCTS unvanlı firmadan sülfürik asit ithal edebildiği görülmüştür.
- (54) Sülfürik aside ilişkin ithalat koşullarına bakıldığında Türkiye bakımından sülfürik asit ürününün herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın dış ticarete konu olabilen bir ürün olduğu anlaşılmaktadır. Mevzuatta belirtilen gerekliliklerin tamamlanması, yetkili kuruluşlardan izinlerin alınması ve liman ve boşaltım kısıtlarının sağlanması halinde sülfürik asit ithalatı gerçekleştirilmesi mümkündür. Buna ek olarak AB'den ürün tedariki yapıldığında gümrük vergisi alınmamakta, AB ülkeleri haricindeki ülkelere gerçekleştirilen sülfürik asit ürününün ithalatında ise %3 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır.
- (55) Sülfürik asit ticaretine ilişkin 19.03.2013 tarih ve 13-15/224-109 sayılı Kurul kararında;
- "İstemsiz üretimler bakımından ortaya çıkan farklı durum ise, söz konusu fabrikaların sülfürik asidi bir atık olarak değerlendirmesi ve bu atıktan mümkün olan en kolay şekilde kurtulmaya çalışmalarıdır. Fabrikalar sülfürik asitten kolayca kurtulabilmek adına dönem dönem sülfürik asidi nakliyenin de bir kısmını ödemek pahasına zararına satmaya çalışabilmektedirler.*

Piyasada gerçekleşen bu istemsiz sülfürik asit üretimi ve bunun piyasaya arzı piyasayı önemli ölçüde etkilemekte, sülfürik asit tüketen firmaların mümkün mertebe taleplerini bu tür istemsiz üreticilere kaydırmaya çalışmalarına neden olmaktadır. Bu istemsiz üreticiler bakımından önemli olan sülfürik asitten en kısa ve kolay yoldan kurtulmak olup, bu üründen kar etmeye çalışmak öncelikleri arasında yer almamaktadır. Dolayısıyla anlaşmaları bu mantık çerçevesinde şekillenmekte ve birçok durumda sadece nakliye fiyatına ürün satışı yapılabilmektedir. Bu doğrultuda sülfürik asidin uzun mesafelerden

⁷ Depolama maliyetlerinin fazla olması ise sülfürik asidin tehlikeli bir madde olmasından kaynaklanmaktadır.

nakliyerleri yukarıda ifade edildiği üzere mümkün ve ekonomik hale gelmekte, bu durum uluslar arası piyasa trafiğini önemli ölçüde artırmaktadır.

Bu bağlamda sülfürik asit ürününün küresel olarak bölgeler arasındaki yüksek ticaret potansiyeline konu olduğu değerlendirilmektedir. Avrupa Komisyonu'nun 2003 tarihli Comp/M.3284 Outokumpu/Boliden birleşme devralma dosyasına ilişkin değerlendirmenin 76. paragrafında, sülfürik asit piyasasına ilişkin bir değerlendirmede bulunulmuş ve sülfürik asidin taşıma maliyetlerinin önemli olmadığı, daha çok stoklama maliyetlerinin önem arz ettiği, bu nedenle farklı bölgeler arasında sülfürik asit piyasasında ticaretin gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Söz konusu kararda ayrıca sülfürik asit piyasasının ilgili coğrafi pazar tanımının kapsamıyla ilgili olarak, söz konusu tanımın dar veya geniş tanımlanmasının değerlendirme sonucunu herhangi bir şekilde etkilemeyeceği, her iki durumda da herhangi bir hakim durum meydana gelmesinin söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir” ifadelerine yer verilmiştir.

- (56) Yukarıda yer verilen mevcut iç ve dış piyasa koşullarına bakıldığında, sülfürik asit üretimi ve satışı bakımından, pazarda herhangi bir giriş engeli bulunmadığı, ithalat koşullarının zor olmadığı, nihai tüketicilerin ve yeniden satıcıların da doğrudan ithalat yapabildiği ve alıcıların uzun süreli sözleşmeler yerine spot alımlar yaptığı gerekçeleriyle HİCRİ ERCİLİ'nin hâkim durumda olmadığı kanaatine varılmıştır. Bu çerçevede şikâyete konu olan iddiaların, hakim durumun kötüye kullanılması kapsamında olup olmadığına bakılması gerekmekle birlikte, hakim durumun varlığı olasılığında eyleminin kötüye kullanma niteliği taşıyıp taşımadığının tespiti bakımından, HİCRİ ERCİLİ'ye yönelik iddialar aşağıda değerlendirilmiştir.
- (57) HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit piyasasındaki hakim durumunu kötüye kullandığı yönündeki ilk iddia, HİCRİ ERCİLİ'nin üretici firmalar olan BAGFAŞ ve ETİ MADEN'i kendisine bağladığı ve kendisi dışında şikâyetçi dâhil başka firmalara ürün satılmasını engellediğine ilişkindir. Şikâyetçi aynı zamanda şikâyetin ekine (.....) eklemiştir. Şikâyetçiye ürün satmadığı iddia edilen BAGFAŞ'ın aslen gübre üreticisi olduğu, girdi olarak sülfürik asit ürettiği ve üretim fazlasını da piyasaya arz ettiği dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. BAGFAŞ'ın 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait üretim ve satış miktarlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5: BAGFAŞ'a Ait Sülfürik Asit Üretim, Sarf ve Satış Miktarları (ton)

Sülfürik Asit	Üretim Miktar	Sarf Miktar	Satış Miktar
2017 yılı	(.....)	(.....)	(.....)
2018 yılı	(.....)	(.....)	(.....)
30.04.2019 itibarıyla	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Dosya içeriği bilgi ve belgeler

- (58) Tablodan görüldüğü üzere, BAGFAŞ üretiminin çoğunu kendi tüketiminde kullanmaktadır. BAGFAŞ'dan gelen cevabi yazıdan, 2017, 2018 ve 2019 yıllarında BAGFAŞ'ın HİCRİ ERCİLİ haricinde de farklı alıcılara sülfürik asit tedarik ettiği, 2017-2019 yıllarındaki satışlarının sırasıyla yaklaşık %(.....) HİCRİ ERCİLİ⁸'ye ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca (.....) ile yapılan telefon görüşmesinde; BAGFAŞ'tan ürün almadıklarını, BAGFAŞ'ın genelde Kuzey Afrika'ya satış yaptığı ifade edilmiş, yine

⁸ BAGFAŞ'ın 2019 yılı satışları arasında HİCRİ ERCİLİ bulunmamakta, 2018 yılı satışları arasında da çok az bir miktarını teşkil etmektedir. Ancak Kimya Market Sanayi Tic. Ltd. Şti.'nin HİCRİ ERCİLİ'ye ait olduğu tespit edildiğinden söz konusu yıllardaki anılan şirkete olan satışları HİCRİ ERCİLİ adına hesaplanmıştır.

(.....),(.....) ve (.....) piyasada ürün ya da müşteri bulma konusunda herhangi bir sorun yaşamadıkları dile getirilmiştir.

- (59) Şikayetçi firmanın iddia ettiği şekilde BAGFAŞ'ın yalnızca HİCRİ ERCİLİ'ye satışının bulunmadığı, farklı alıcılarla da çalıştığı görüldüğünden, şikayetçinin HİCRİ ERCİLİ'nin BAGFAŞ'ı kendisine bağladığı yönündeki iddiasının gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır. BAGFAŞ'ın şikayetçiye satış yapmamasının ise aralarındaki ticari ilişkiden kaynaklanabileceği ve/veya BAGFAŞ'ın satış yapmama ve müşteri seçme konusundaki ticari özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceği kanaati oluşmuştur.
- (60) İddia konusu ETİ MADEN'in ise kendi tüketimi amacıyla sülfürik asit üretimi yaptığı, 2017, 2018 ve 2019 yıllarında piyasaya satış yapmadığı anlaşılmıştır. ETİ MADEN'in 2017, 2018 ve 2019 yıllarındaki sülfürik asit üretim ve tüketim miktarlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 6: Eti Maden'in 2017, 2018 ve 2019 Yılları Sülfürik Asit Üretim ve Tüketim Miktarları

Sülfürik Asit (Teknik)	Üretim Miktarı (Ton)	Tüketim Miktarı (Ton)
2017	(.....)	(.....)
2018	(.....)	(.....)
2019 Yılı (Mayıs 2019 itibarıyla)	(.....)	(.....)

Kaynak: Dosya içeriği bilgiler

- (61) ETİ MADEN üretimi ile karşılayamadığı ihtiyacını farklı yıllarda MAY ASİT, HİCRİ ERCİLİ, ETİ BAKIR ve BAGFAŞ gibi firmalardan alım yaparak gidermiştir. Bu bağlamda, şikayetçinin ETİ MADEN firmasından sülfürik asit temin edememesinin sebebinin ETİ MADEN'in sülfürik asit satışının bulunmaması olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu açıklamalar ışığında; HİCRİ ERCİLİ'nin üretici firmalar olan BAGFAŞ ve ETİ MADEN firmalarını kendisine bağlayarak şikayetçi dahil başka firmalara ürün sattırmadığı yönündeki iddiaları doğrulanamamıştır.
- (62) HİCRİ ERCİLİ'nin sülfürik asit piyasasında hakim durumunu kötüye kullandığına yönelik diğer bir iddia konusu eylem ise, HİCRİ ERCİLİ'nin, sülfürik asit satışının sadece kendisine aitmiş gibi yeri geldiğinde tehdit ile mal satışı yaptığı ve kendi müşterilerine de şikâyetçiye mal satarlarsa kendilerine satış yapmayacağı tehditlerinde bulunduğudır.
- (63) Öncelikle belirtmek gerekir ki; HİCRİ ERCİLİ'nin doğrudan kendi müşterilerini veya şikâyetçi firmayı tehdit ettiği yönünde herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır. Bununla birlikte yukarıda Bulgu 1'de yer verilen e-postanın HİCRİ ERCİLİ'den müşterilere veya şikayetçi firmaya gönderilen bir e-posta olmadığı, kendi çalışanları arasında yapılan bir yazışmadan oluştuğu görülmektedir. İlgili e-posta yazışması, firma genel müdürü tarafından çalışanlarını motive etmek adına gönderilmiş rekabetçi bir e-posta olarak da yorumlanabilecektir. Nitekim konuyu açıklığa kavuşturabilmek için; (.....) yetkilisi ile telefonda görüşülmüş ve sülfürik asit satışlarına ve tedarikine ilişkin herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Firma yetkilisi ise sülfürik asit tedarikinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını, ürün tedarikini ETİ BAKIR'dan ve İtalya menşeli yabancı bir firmadan⁹ gerçekleştirdiklerini, ihracat faaliyetleri olmadığını, asıl tesislerinin Tekirdağ terminalinde olduğunu, Adana ve İzmit civarında da terminallerde faaliyetleri olduğunu, terminallerdeki tanklarda ürünlerin depolandığı ve buralardan dağıtım çıktığını, ürünün arzında ve müşteri bulma konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını, HİCRİ ERCİLİ'nin daha uygun fiyata ürün temin ettiğini bildiklerini fakat bu durumun kendi ticaretlerinin önünde bir engel olmadığını ifade etmiştir. Yine (.....)'nın

⁹ LİKİT KİMYA'dan gelen yazıdan firmanın Nuova Slomine S.P.A olduğu anlaşılmaktadır.

satış miktarlarında e-posta tarihi sonrasında önemli ölçüde bir azalma meydana gelmediği de tespit edilmiştir.

- (64) Buna ilaveten sülfürik asit tedariki pazarındaki farklı teşebbüslerle yapılan telefon görüşmesinden, sülfürik asit alım ve satımında herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları bilgisi de edinilmiştir. Bu açıklamalar ışığında, HİCRİ ERCİLİ'nin rakiplerine tehdit yoluyla mal sattırmadığı yönündeki iddialar doğrulanamadığından, bir kötüye kullanma eyleminin varlığından bahsedilememektedir.
- (65) Diğer bir iddia ise; HİCRİ ERCİLİ'nin (.....), ancak HİCRİ ERCİLİ'nin (.....) sülfürik asiti (.....) ABD Doları'na sattığı ve şikâyetçi teşebbüse sattırmadığıdır. Söz konusu iddianın açıklığa kavuşturulabilmesi için sülfürik asit satışı gerçekleştiren firmaların 2017, 2018 ve 2019 yılı ortalama birim satış fiyatları incelenmiştir.

Tablo 7: Sülfürik Asit Birim Ortalama Satış Fiyatları (TL/Kg)

	2017	2018	2019
HİCRİ ERCİLİ	(.....)	(.....)	(.....)
ETİ BAKIR	(.....)	(.....)	(.....)
MAY ASİT	(.....)	(.....)	(.....)
BAGFAŞ	(.....)	(.....)	(.....)
TOROS TARIM	(.....)	(.....)	(.....)
LİKİT KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)
KORUMA KLOR	(.....)	(.....)	(.....)
KORAY KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)
KARTEPE KİMYA	(.....)	(.....)	(.....)
GÜBRETAŞ	(.....)	(.....)	(.....)
PETKİM	(.....)	(.....)	(.....)
AKKİM	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Dosya içeriği bilgiler

- (66) Tablo'dan görüldüğü üzere HİCRİ ERCİLİ'nin birim ortalama satış fiyatları 2017, 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla (.....) TL, (.....)TL ve (.....)TL iken (.....) ortalama satış fiyatları 2017, 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla (.....)TL, (.....)TL ve (.....)TL'dir. HİCRİ ERCİLİ'nin satış fiyatları dikkate alındığında, hemen hemen özellikle Türkiye'deki üretici firmalara göre fiyatlarının yüksek kaldığı anlaşıldığından, olası bir yıkıcı fiyat iddiası da doğrulanamamıştır.
- (67) Buna ek olarak (.....) 2017, 2018 ve 2019 yıllarında şikâyetçiye ve diğer müşterilerine yaptığı satışlar incelenmiştir. Diğer müşteriler ve şikâyetçiye verilen satış rakamları incelendiğinde kimi zaman şikâyetçiye yapılan satış rakamlarının görece yüksek olabildiği görülmüştür. Bunun yanı sıra (.....) dönemsel olarak şikâyetçi dışında çeşitli alıcılara da yüksek fiyattan satış yaptığı tespit edilmiştir. Şirketlerin sözleşme yapma özgürlüğü çerçevesinde aralarındaki ticari ilişkiye, alım miktarına, dönemsel fiyat dalgalanmalarına göre farklı alıcılara farklı fiyatlar sunabilecekleri değerlendirilmektedir. Yukarıda yer verildiği üzere pazarın genel yapısı, alternatif temin kaynaklarına ulaşma bağlamında uygun koşullara sahiptir. Şikâyetçinin de bu doğrultuda alternatif temin kaynaklarından sülfürik asit temin edebileceği kanaati oluşmuştur.
- (68) Ayrıca iddia konusu eylemler HİCRİ ERCİLİ'nin uygulamalarına ilişkin olduğundan ve şikâyetçiyi pazardan dışlamaya yönelik (.....) ile HİCRİ ERCİLİ arasında herhangi bir bulguya rastlanmadığından, şikâyetçiye yüksek fiyattan satış yapılması iddiası bakımından 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiğine yönelik herhangi bir bilgi, belge, bulgunun mevcut olmadığı; bu doğrultuda sülfürik asit ürününe yönelik iddialara ilişkin olarak, HİCRİ ERCİLİ'nin hakim durumda olmadığı, öyle varsayılsa dahi şikâyete konu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında kötüye kullanma niteliğinde değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

I.3.4.3. Alüminyum Sülfat Ürünü Bakımından Değerlendirme

- (69) Dosya içeriğinden; HİCRİ ERCİLİ'nin alüminyum sülfat ürünü pazarında 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait miktar bazlı yaklaşık pazar payının sırasıyla, %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu anlaşılmıştır. Pazarda faaliyet gösteren ve büyük pazar payına sahip diğer bir firma olan AKKİM'in ise 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait miktar bazlı pazar payı sırasıyla, %(.....), %(.....) ve %(.....)'dır. Kalan iki üretici firmanın ise pazardan aldıkları pay sırasıyla %(.....) ve %(.....) aralığında seyretmektedir. Alüminyum sülfat ürünü Türkiye'de dört üretici tarafından üretilmekte ve pek çok yeniden satıcı tarafından ticareti yapılmaktadır. Üretici teşebbüslerin pazar paylarından yola çıkılarak HİCRİ ERCİLİ'nin mevcut durumda pazar gücüne sahip olduğu anlaşılmaktadır.
- (70) 19.03.2013 tarih ve 13-15/224-109 sayılı Kurul kararında, alüminyum sülfat ürünün de sülfürik asit ithalatında olduğu gibi yurt dışından ithalatında herhangi bir engel bulunmayan bir ürün olduğu değerlendirmelerinin ardından, aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:
- “Hicri firmasının sahip olduğu önemli lojistik ve dış ticaret potansiyeli avantajlarıyla piyasada etkinliğinin artmasıyla rekabetin arttığı, fiyatlar genel seviyesinin belli ölçüde düştüğü ve bir kısım yüksek maliyetli firmanın piyasa dışına itildiği, bu nedenle şikâyetçi Dostel'in uzun dönemler elinde tuttuğu nispeten yüksek pazar payını Hicri'ye kaptırdığı ve kendisinin piyasadaki bu değişimden iktisadi olarak olumsuz etkilendiği, kanaatine varılmaktadır”*
- (71) Söz konusu karardan, ilgili pazarda faal olan ve yüksek pazar payına sahip Dostel'in uzun dönemler elinde tuttuğu nispeten yüksek pazar payını HİCRİ ERCİLİ'ye kaptırdığı ve kendisinin piyasadaki değişimden iktisadi olarak olumsuz etkilendiği anlaşılmaktadır. Alüminyum sülfat pazarında herhangi bir giriş engeli olmaması, ithalatın kolay olması gibi nedenlerle maliyet avantajına sahip bir firmanın kolaylıkla pazar gücünü eline geçirebileceği değerlendirilmektedir. Nitekim 2013 yılında pazar gücünü elinde bulunduran Dostel firması mevcut durumda pazar gücünü HİCRİ ERCİLİ'ye kaptırmıştır. Bu nedenle, pazar paylarından yola çıkılarak mevcut koşullarda HİCRİ ERCİLİ pazar gücüne sahip olsa da, pazarın dinamikliği nedeniyle hâkim durum tespitine kolayca ulaşılamayacağı, HİCRİ ERCİLİ'nin pazardaki parametreleri rakiplerinden bağımsız bir şekilde belirleyemeyebileceği değerlendirilmektedir.
- (72) Bununla birlikte alüminyum sülfat pazarında HİCRİ ERCİLİ'nin hâkim durumda bulunduğu varsayımında, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi anlamında kötüye kullanma niteliğinde bir eylemin olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan yerinde incelemelerde ve dosya kapsamında elde edilen bulgularda HİCRİ ERCİLİ'nin alüminyum sülfat pazarındaki hâkim durumunu kötüye kullanarak rakiplerini pazardan dışladığına dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.
- (73) HİCRİ ERCİLİ'ye yönelik iddialar aslen sülfürik asit ürününe yönelik olsa da, HİCRİ ERCİLİ'nin alüminyum sülfat ürününde sahip olduğu yüksek pazar payı nedeniyle alüminyum sülfat ve sülfürik asit ürünleri bakımından meydana gelen dikey bütünleşik yapıya ilişkin ayrıca bir değerlendirme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Alüminyum sülfat ürününün temel girdileri sülfürik asit ve alüminyum hidroksittir. Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere HİCRİ ERCİLİ bu temel girdilerden sülfürik asit tedariki pazarında yüksek bir tedarik gücüne sahiptir. HİCRİ ERCİLİ'nin alüminyum sülfat ve sülfürik asit ürünleri bağlamında dikey bütünleşik bir yapıya sahip olduğu dikkate alındığında, bu durumun herhangi bir rekabetçi endişeye sebep olup olmadığı da irdelenmiştir.

- (74) HİCRİ ERCİLİ'nin alüminyum sülfat pazarındaki rakipleri olan SULFERT KİMYA, AKKİM ve MAY ASİT'in HİCRİ ERCİLİ dışında alternatif kaynaklardan sülfürik asit tedarik edip etmediği incelenmiştir. Teşebbüslerden gelen bilgiler uyarınca, MAY ASİT hâlihazırda sülfürik asit tedarikçisi olup iç tüketiminde kullandığı sülfürik asidin büyük bir çoğunluğunu KCM firmasından ithal etmektedir. SULFERT KİMYA Ottomet Kimya A.Ş.'den ve AKKİM ise yıllar içerisinde değişiklik göstermekle birlikte sülfürik asit ihtiyacını HİCRİ ERCİLİ, MAY ASİT, LİKİT KİMYA gibi ithalatçı firmalardan gidermektedir. Bunun yanı sıra sülfürik asit ürününe ilişkin AB ülkelerine herhangi bir gümrük vergisi uygulanmadığından, gerekli araçlara sahip olan alüminyum sülfat üreticilerinin HİCRİ ERCİLİ gibi ithal ürün getirebileceği, ayrıca Türkiye'deki büyük üreticiler olan BAGFAŞ ve ETİ BAKIR gibi üreticilerden sülfürik asit temin edebileceği anlaşılmaktadır.
- (75) Bu çerçevede diğer ürünlerde olduğu gibi alüminyum sülfat ürünü bakımından da; HİCRİ ERCİLİ'nin hâkim durumda olduğu varsayılsa dahi, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmadığından, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlalden bahsedilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (76) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.